

BISERICA ȘI ȘCOALA

REDISTĂ BISERICĂȘCĂ-CULTURALĂ
ORGAN OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

APARE DUMINECA
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. EMINESCU 18

DIRECTOR:
Icon. Stavr. Dr. GH. CIUHANDU

ABONAMENTE:
Pentru 1 An . . . lei 300
Pentru 6 luni . . lei 150

Cuvântarea

Prea Sfinției Sale Părintelui Episcop *Dr. Andrei Magieru* ținută la deschiderea sesiunii Adunării Eparhiale din 22 Maiu 1938.

Hristos a înviat!
Domnilor deputați!

Cu sesiunea din 1937 se încheiase al doilea period de șase ani, de când organizația Bisericii noastre a fost unificată pe întreaga țară și mandatele membrilor Adunării Eparhiale urmau să fie renoite în primăvara acestui an, pentru noul period de 6 ani: 1938—43.

Intre timp însă au intervenit unele întâmplări și schimbări în viața de Stat, cari au influențat și cursul administrației noastre bisericești. Așa, noua Constituție, votată de țară în 24 Februarie 1938, a întronat o nouă ordine de lucruri, cari au atras după sine suspendarea pe un timp oarecare a alegerilor de tot felul. În urma avizului Consiliului Central Bisericesc și consimțământul Sfântului Sinod, prin Decretul-Lege Nr. 1169, publicat în „Monitorul Oficial” Nr. 63 din 17 Martie a. c., s’au amânat alegerile pentru Adunările Eparhiale, prelungindu-se mandatele actualilor deputați.

În felul acesta Vi se cere, Domnilor Deputați, prețioasa contribuție și pentru actuala sesiune.

Noua Constituție înseamnă o răscruce în cel de al 20-lea an al unității noastre naționale. La temelia noii așezări a vieții de Stat stă gândul despoliticianizării, curmarea prilejurilor de împărțire în tabere a fiilor țării, și dorința de a îndruma activitatea obștească spre o mai bună gospodărie.

Biserica, instituție de mântuire a sufletelor, este chemată a fi și în timpul acesta de tranziție un stâlp al vieții sociale, propovăduitoare de pace și ordine.

Biserica dă suflet cadrelor vieții sociale și de Stat. Împlinirea poruncilor dumnezeiești este

în toată vremea cea mai bună garanție și pentru împlinirea poruncilor lumești.

Acest duh nu poate fi absent nici din corporațiile bisericești. La temelia consfăturilor noastre trebuie să stea întreită îndatorire de: iubire de patrie, pace între cetățeni și întrebuințarea de mijloace evanghelice în programul social.

Din preocupările anului expirat amintim următoarele:

Pentru a corespunde rolului, la care sunt chemați în corporațiunile bisericești, cu prilejul restaurărilor ce s’au făcut în anul acesta, membrii corporațiunilor parohiale au fost selecționați după criteriile de moralitate și religiozitate. Nădăjduim, că un duh nou se va întrona și în viața corporațiunilor noastre bisericești.

Ne găsim în Biserică. „Desleagă-ți încălțămintele dela picioarele tale, căci locul pe care stai, pământ sfânt este” (Eșire 35): trebuie să devină o lozincă pentru participarea la treburile Bisericii. Aci toți au o misiune bisericească; aci nu poate fi alt interes decât cel controlat de Cel de sus și acțiuni ce se petrec sub ochii Lui.

Ceeace în sesiunea trecută anunțasem ca un fapt viitor, trecerea preoției române din Ardeal, la Casa Generală de Pensuni a Statului, este acum o realitate. Cu începere dela 1 Aprilie 1938 un număr de 18 preoți și 2 consilieri referenți din Consiliul eparhial au trecut în cadrul de pensie. O veche nedreptate a fost astfel remediată față de slujitorii altarelor strămoșești. Acest fapt va contribui la asigurarea mai bună a viitorului tagmei preoțești, care în schimb va potența zelul său misionar.

În cât privește nizuințele Noastre personale

din anul expirat, ele au fost călăuzite de două preocupări, cari au fost: adâncirea vieții religioase prin sporirea slujbelor divine, procesiuni și alta acte ale cultului, fiindcă Noi avem convingerea, că nimic nu stâmpără setea sufletelor ca contactul cât mai des cu cerul.

Am încadrat în aceste preocupări ale Noastre și cei doi factori cari trebuie să aibă toată îngrijirea Bisericii, ca pivot al viitorului: tinerimea școlară și soldații garnizoanei. Iar pentru însănătoșirea stării materiale ne-am silit să îndrumăm gestiunea Eparhiei spre o tot mai bună gospodărie.

Pe lângă schimbările inerente timpului ce se scurge, am avut anul acesta de înregistrat și două cazuri de întristare, când am pierdut pe doi din cei mai devotați membri ai Adunării eparhiale. Cel dintâiu care s'a mutat din lumea aceasta, Dr. Dimitrie *Chiroiu*, notar public în Timișoara, a fost unul din cei mai luminați sfinici și colaborator al Nostru, care cu judecata lui perspicace Ni-a fost de mare ajutor în Comisiunea de organizare. Cel de al doilea, deasupra mormântului căruia abia dacă s'au vestejit florile regretului, revizorul eparhial Ioan *Georgia*, un om al datoriei și bun om de administrație, ne-a părăsit zilele trecute. Moartea l-a răpit din cercul nostru. Gândul nostru plin de recunoștință îi însoțește la locul de odihnă, iar graiul ni-se înalță în rugăciune către Tatăl ceresc, rugându-L: să-i odihnească în pace!

Făcând astfel legătura prin actuala sesiune între cel de al doilea period pe șase ani și periodul nou ce va începe sub nota eventualelor schimbări ce s'ar produce în organizația Bisericii noastre prin modificarea Legii de organizare ce este în curs, urându-Vă bun venit și indemnându-Vă la o rodnică colaborare într-un gând și o credință pentru binele Bisericii, declar sesiunea Adunării Eparhiale din acest an deschisă.

Adunarea noastră eparhială

S'a ținut, cum știm, la termenul fixat prin noul Statut bisericesc, dar în vechia noastră notă de înțelegere și de trăire, a spiritua.ității și a constituționalității bisericești, cari au revenit, din plin, în viața adunărilor eparhiale arădane.

Dintru început chiar, dela deschiderea ședinței, s'a relevat, prin substanțialitate și nivel, discursul de deschidere, pe care-l publicăm azi la locul său. Ceterorii să-l recitească și să se inspire din el.

Dar, nu mai puțin s'a relevat, cu drept cuvânt, întreg discursul adunării eparhiale, — nu numai prin spiritul și tactica, superioare, cu cari au fost conduse discuțiile, din scaunul presidial, ci și prin desăvârșita

încredere și urmare solidară, a tuturor membrilor adunării, față cu rapoartele oficiale și lămuririle din scaunul presidențial.

Toate aceste împrejurări au contribuit, ca cele patru ședințe — din două zile, cât a durat adunarea eparhială — să fie perfect de ajuns pentru cunoașterea realităților din eparhie, ca și a direcțiilor noi, în cari merge cărmuirea eparhială instaurată acum doi ani.

Noua îndrumare a lucrurilor, în general, ar părea, poate, la prima vedere, că ar fi prea înceată față de multe așteptări, ale multora, pentru o mai rapidă îndrumare a lucrurilor. Dar realitatea este, că se evită din adins totul ce ar putea să fie calificat ca repezeală ori ca precipitare a soluțiilor, — cu toate că, cel puțin în ale disciplinei și în ale unor rigori în materie de chivernisirea averii bisericești s'ar cere, pe ici-colo, mai multă asprime. Nu o spunem numai noi, ci și din afară. Dar când, totuși, o spunem aceasta, fimem să se știe, că acest mers, mai încetinel, al lucrurilor, nu este într'atâta un defect, cât mai mult o *calitate*, menită să evite precipitări, cari mai ales în viața bisericească, au înfățișeri și urmări mai puțin convenabile decât în alte ramuri de viață publică. Și să nădăjduim că — treptat și metodic procedându-se — „calitatea“ expectativei va îmbrăca dela o vreme și formele sancțiunilor cuvenite și menite a înălța morala celor buni.

În această ordine de idei, de caracterizarea nou lui regim eparhial, semnalăm aci și hotărârea, pe care P. Sf. Sa Episcopul nostru a luat-o pentru sine și a pus-o în vedere adunării eparhiale, de a evita visitațiile canonice, cu fastul lor de până aci, care acoperă realitățile, și de a le înlocui cu vizitații inopinate.

Să indicăm după aceste generalități, și câteva amănunte din lucrările și hotărârile adunării eparhiale.

Încă din prima zi, s'a putut ținea și cea de a doua ședință, care a dat prilej de constatări și hotărâri importante.

În legătură cu propunerile comisiunii organizatoare, adunarea eparhială a avut prilejul să se ocupe, cu demnitate, de chestiunea episcopiei de Timișoara, ca și de cea pusă pe tapet de alții — prin precipitări față de dispozițiile legale și statutare în vigoare — de a se muta sediul episcopiei Caransebeșului la Timișoara (Ne vom ocupa de chestie, separat, altădată).

Nu mai puțin măsurată și demnă a fost atitudinea adunării eparhiale, când a constatat, că măsurile din afară, intervenite pentru prelungirea mandatelor reprezentative și electuale eparhiale, pot fi considerate numai ca „incidentale și impropii în raport cu spiritul autonomiei bisericești“. În aceeași notă superioară s'a menținut adunarea eparhială și atunci, când, a accentuat, că, mai ales în Biserică, dezvoltarea normală a acesteia, trebuie ferită de prea dese și prea radicale modificări. În consecință, adunarea eparhială a rugat pe P. Sf. Sa și pe ceilalți chiriarhi ai mitropoliei ardelenice, care a gustat din foloasele vieții bisericești constituționale și autonome. să apere această moștenire care e și o garanție de dezvoltare sufletească și culturală.

Nu ne putem angaja să reproducem, nici măcar pe scurt, toate hotărârile mai importante din sesiunea de acum, mai ales dupăce, în curând, vom începe să publicăm procesele verbale ale ședințelor eparhiale.

Dar și până atunci; vom releva, din ziua întâia a adunării eparhiale, încă un eveniment caracteristic: aceea, de a se fi îndeplinit postul de prim sfinic în

eparhie, adică de consilier referent bisericesc, în persoana apreciatului și bine reputatului protopop al Radnei, P. C. Sa *Procopiu Givulescu*

Ziua a doua, de luni, când deliberările adunării eparhiale s'au luat în aceeași atmosferă de seninătate și înțelegere, a fost potrivită, pentru a întări și mai mult convingerea celor din afară despre priceperea și râvna Cărmuitorului eparhiei, iar P. Sf. Sale să i-se servească asigurări depline, că e înțeles, apreciat și urmat de fiii săi duhovnicești, chemați a-i fi colaboratori în probatul spirit de *constituționalitate* și de *autonomie*, atât de des subliniate și în deliberările acestei sesiuni.

Reorganizarea învățământului teologic și seminarial al Bisericii ortodoxe române*)

M. S. Regele a semnat următorul decret de lege:

Art. 1. — Învățământul teologic se predă în Facultăți și Academii teologice.

Art. 2. — Facultățile de teologie, în număr de 3 și anume: din București, Iași și Cernăuți, funcționează în cadrul Universităților respective.

Art. 3. — La recrutarea profesorilor și conferențiarilor dela facultățile de teologie — care se va face după normele legii învățământului universitar — va lua parte și un delegat al Sfântului Sinod, dintre membrii săi, care va prezida la chemări, consiliul facultății, iar la numiri de profesori și conferențieri comisiunile examinatoare. Delegatul Sfântului Sinod va fi ales de preferință dintre chiriarii, cari au sau au avut un grad în învățământul universitar teologic.

Definitivarea la catedră se va face numai după hirotonie.

Art. 4. — Facultățile teologice conferă titlurile de: licențiat, magistrul și doctor în teologie.

Art. 5. — Pe lângă fiecare Facultate de teologie va funcționa, sub conducerea directă a bisericii, câte un internat, în care vor fi primiți studenții Facultății. Aceștia vor fi preferați la hirotonie.

ACADEMIILE TEOLOGICE

Art. 6. — Afară de Academii teologice cari funcționează la Sibiu, Arad, Caransebeș, Oradea și Cluj, se va înființa câte-o Academie teologică pentru Mitropoliile: Ungro-Vlahiei, Moldovei, Bucovinei și Basarabiei, după posibilitățile bugetare.

Art. 7. — Academii teologice stau sub conducerea directă a Bisericii și sub jurisdicția chiriarilor, în ale căror eparhii funcționează.

Art. 8. — Durata studiilor la Academii teologice este de patru ani pentru licență.

Art. 9. — Academii teologice conferă titlurile de: licențiat și magistrul în teologie.

Art. 10. — Profesorii Academiiilor teologice se recrutează dintre candidații, cari au titlul de doctor în teologia ortodoxă și cari au publicat lucrări de specialitate după analogia dela art. 3. Definitivarea la catedră se face numai după hirotonie.

Art. 11. — La Academii teologice se pot înscrie absolvenții cu diplomă ai seminarilor și bacalaureații liceelor seminariale și clasice.

Art. 12. — Pe lângă fiecare Academie teologică

va funcționa câte un internat, în care sunt obligați să intre toți studenții înscriși.

Art. 13. — Academii teologice vor funcționa potrivit normelor unui regulament, pe care-l va alcătui Sfântul Sinod.

SEMINARIILE

Art. 14. — Actualele Seminarii teologice, cu organizarea lor pe licee seminariale, trec sub conducerea Bisericii. Asemenea licee seminariale se înființează — tot sub jurisdicția Bisericii — în fiecare eparhie, prin transformări de licee de stat. Unde interesele Bisericii o cer, se pot înființa școli normale confesionale, în locul liceelor seminariale.

Art. 15. — Recrutarea profesorilor, a corpului administrativ, programa analitică și în general funcționarea liceelor seminariale, vor urma normele unui regulament întocmit de către Sfântul Sinod de acord cu ministerul educației naționale.

Art. 16. — Toate legile, regulamentele și dispozițiunile, cari contravin prezentului decret lege, sunt și rămân abrogate.

Art. 17. — Prezentul decret-lege intră în vigoare odată cu promulgarea lui.

„Metoade“: Cum „se fac“ „sutele“ de unieți în Crișana și Banat?

Teza n'am pus-o noi, ci organul episcopie uniete din Lugoj a avut imprudența s'o pună, secondat de „Unirea“ dela Blaj. Fie; noi primim discuția, tot atât de bucuroși de a răspunde provocațiilor, pe cât de greu ne era să facem, până a nu veni provocajia.

Unația din Crișana și Banat, nu numai după afirmarea sa ca factor negativ, de desbinare și de slăbire, ci și sub raportul numeric — dovedit cu propriile sale statistice, susținute uneori cu mijloace de înșelăciune — s'a afirmat d'abia ca un element de minoritate și subversiv, ca toate curentele de răsvrățire sufletească ivite în istoria și 'n viața românească.

Dar, să trecem, dela teorii, la cifre. Iar cifrele le vom scoate, pe planul întâi, din statistica menționată în articolul trecut, ca servită Ministeriului Cultelor de însași episcopia din Lugoj, — iar în al doilea loc — ca termen de comparație — din informațiile primite de noi dela Administrația politică, aproximativ în aceeași vreme.

Incepem cu *ținutul mai apropiat, al Aradului* din care face parte *Pecica*, unde, cum se vede dintr'un număr recent al organului oficial dela Lugoj („Sionul...“ din 8 Mai a. c.), este *înființată* deja parohia gr. catolică, având episcopia acolo un preot.

In Arad: azi 2 parohii uniete, una a protopopului Iosif Popa¹⁾ și a doua, la Arad-Șega, a *profesorului* de Stat Petru Herlo (Ar fi bine să se știe: și plăși are două, dela Statul român?)

În statistica de-acum 13 ani, figurau, ca aparținătoare la *Arad fillaléle* uniete, cu următoarele cifre de unieți.

¹⁾ Celce a predat religia, la liceul de aici, după manualé ungurești dela Ungvár!

*) După „Universul“ din 21 Mai 1938.

Localități:

Localități:	Statistica episcopiei:	Administrația politică:	Frauda, în cifre:
Glogovaț	180	—	137
Pecica		27	
Micălaca		2	
Utviniș		—	
Sederhat		—	
(peste Murăș:)		—	
Aradul nou		10	
Fenlac		4	
Zădărlac		—	
Hălmațiu, parohie: 16		8	

Deci se menține o parohie gr. cat., plătită de stat, având numai 8 suflete!

In Banat, unde am avut de a face cu cele mai stăruitoare mijloace de acaparare — începând dela ispita galbenilor împărătești și dela izgonirea, pentru ortodoxie, a creștinilor de pe vetrele lor (cum a fost cazul Zăbranului, în veacul XVIII) și până la mișeliile și banii unguerești și intrigiile uniete dela Oradea lui S. Vulcan —, avem, bine înțeles, cazuri patente de pervertirea statisticii. E mijlocul cel mai nou de acțiune, de care însă, durere, Ministerul Cultelor și miniștrii noștri de pe vremuri nu și-au dat seama și nici ostăneala nu și-au luat-o să-l examineze. Așa apoi, ne revine nouă ingrata datorie. Iată, cazuri concrete și din *județul Timiș-Torontal*:

	După statistica episcopiei	Adm. politică	Frauda în cifre	
Parohia Zăbran:	48	29	19	
filiale: Alioș	316	—	296	
Chesinț				
Comeat				
Engelsbrun				
Firiteaz				
Gutenbrun				
Schördorf				12
Neudorf				8
Traunau				—
Parohia Belotinț				207
„ Timișoara:				
filiale: Chișoda	99	1	98	
Ghiroce		—		
Zenta nouă		—		
Ghiroda		—		
Vinga		—		
Freidorf		—		
Parohia Comloș-B.		536		148
filiale: Nerău	78	1	48	
Lovrin		—		
Jimbolea		7		
Constanța		11		
Comloșel		—		
Grabaș		—		
Vizeșdia		11		
Filiile parohiei Igrăș:				
S. Petru Mare	251	12	239	
Periam		—		
Sarafola		—		
Pesac		—		
Mesteacăni		—		

In filiile parohiei S. Nicolaul mare:

Pordean*)	80	—	80
Saravale**)			
Tomnatec			
Parohia Budinț	320	265	55
(n'are filii)			
Parohia Hitiaș	290	132	158
filia: Sârbova	88	—	88
Parohia Racovița:			
filia Drăgoești	90	—	90
Parohia Silagiu	903	558	345
filia Buziaș	24	8	16
Parohia Dragșina	211	100	111
Parohia Ghilad	301	87	214
filii: Deta	99	4	95
Banloc		—	
Gaad		—	
Opațița		—	
filii la Petroman:			
Ciacova	66	2	58
Cebza		—	
Macedonia		6	
Obad		—	

De pe teritoriul județului *Caraș-Severin* cităm următoarele specimene de fraudă statistică. Notăm că pentru cucerirea Carașului, a dat năvală acum un veac episcopul dela Oradea, Samuil Vulcan cu administrația politică, rămasă credincioasă, neconținut de atunci, acestui plan de captare la catolici a românilor nevoieși, cecece a și reușit în parte.

Cât de mult credit merită aceea statistică lugojană, se vede și din următoarele:

Jitinul, cel cu pricina, e luat *in același* catastif al episcopiei, trimis Ministerului, de două ori: odată, ca parohie, a doua oară ca filie la Ticvaniu mic, cu următoarele cifre:

<i>Jitin</i> , parohie,	270	130	140
„ ca filie,	180	2	—

Tot așa *Făgetul* figurează ca filie și la Lugoj și la Balinț.

„Și domnii din Minister n'au deschis ochii să vadă aceste oachișe dedublări?

Iată, acum, alte cazuri, în paralel:

filialele parohiei Lugoj			frauda:
Caransebeș	557	58	490
Orșova		—	
Făget	—	9	—
Cireșa		—	
filii parohiei Balinț:			
ăget	56	—	55
ărgoviște		—	
Bujor	500	1	177
Parohia Dobrești		322	
filii: Ohaba lungă	89	—	45
Ierșnic		24	
Ohaba-sârb.		20	
Cladova	—	—	—

uată ca filie, și la Cenadul-mare ată ca filie, și la Agrăș.

Parohia Scăiuș	659	4	655
Parohia Vișag,	1156	965	191
Parohia Zgribești	309	130	179
filia: Apadia	} 28	—	28
" Ohabia		—	—
Parohia Ramna	1024	842	182
filii: Bărboșu	} 51	17	—
Gertenış		—	—
Zidovin		4	30
Valea-pai		—	—
Parohia Ciuchici	9	—	9
Parohia Tigvanii mic	650	550	100
" " mare	1505	1340	165
" Ilidia	418	324	94
" Greoni	260	203	57
" Bocșamont	350	64	286
" Recița	452	3(?)	449(?)
" Varadia	1244	992	252
" Cârnecea	366	285	81
" Mercina	326	212	114
" Bara	98	21	77

În concluzie, să reținem aci împrejurarea că, de ex. în părțile Banatului de acum zece ani, cincisprezece parohii unite erau cari aveau sub 300 suflete, chiar și după statistica umflată a episcopiei lor.

Iată, așa ni se presintă „corectitudinea“ (?) — statistică și de morală în oficiu, a episcopiei g.-catolice de Lugoj.

Cazul dela Pecica, cu sforțări vrednice de o mai bună cauză, susținut cu tenacitate drăcească de a învrăjbi și de a sfășia, este concludent, pentru rapacitatea acestor pui de lupi papali (cari n'au nici în cîln, nici în mîne, cu lupoanca lui Romulus și Remus).

Noi le mulțumim pentru prilejul ce ni-l dau, de de a-i mai chema la înțelegerea datoriei vremurilor, și de a face și pe alții să priceapă: Ce-i așteaptă dacă nu vor fi cu pază bună în fața acestor ispititori, despre ale căror uneltiri trebuie să se ia notă și în alte reviste și organe bisericesti, din alte părți.

Și mai presus de toate, ar trebui ca On. Ministeriu al Cultelor să se sesizeze, examinând și și constatând real raporturile numerice ale comunităților unite și să tragă concluzii cinstite, punând hotăr acestor fraude și subvențiilor de Stat, cari în asemenea condiții înseamnă două mari rele:

o risipă a banului public și
o încurajare și sprijinire de însuși Statul român a acestei deferențieri și slăbiri a Națiunii române.

Probleme apologetice.

Panteismul

De: prof. Constantin Rudneanu

Panteismul este doctrina care învață, că Universul e însuși Dumnezeu. Ea răspunde la problema cunoașterii lumii prin o greșală primordială: amestecarea substanței dumnezeiești cu materia,

Panteismul atribuie materiei diferite forțe, cari lucrează neconștient transformându-i forma.

Universul nu-i în funcție de finalism, ci în evoluție. Ideea de Dumnezeu se confundă cu materia. Greșala enormă ce o fac panteiștii constă în aceea că atribuie materiei o forță extraordinară de mare, care la un moment dat ia forma perfecțiunii.

Dumnezeu, spune Th. Moreaux*), este o substanță simplă, unică, icomensurabilă, spirit pur, și această constatare logică ajunge ca să distrugem doctrina panteistă, care asimilează pe Dumnezeu substanței lumii.. Și de aci o mulțime de erori, cari persistă în mințile unor oameni cari trec peste realitate.

Panteismul zilelor noastre nu prinde teren, decât în sufletele oamenilor ignoranți, aceștia își hrănesc creierul cu simple cărți de vulgarizare, alcătuite de moniștii germani, cari pretind că vorbesc în numele științei. Și iarăși trebuie ca să se lămurească un atribut al „Ființei Supreme“ și anume „imensitatea“: când afirmăm, că Dumnezeu e pretutindeni, nu înțelegem sensul spațial, de întindere, ci mai ales acțiunea de coexistență cu toate părțile Universului, fără ca să fie divizibil ca și părțile din Univers.

Este ca și o relație dintre suflet și corp: după cum sufletul e prezent în corpul nostru, fără a putea să spunem în mod pozitiv că el ocupă un loc, corpul material, care stă în legătură cu sufletul, care-i simplu și spiritual.

Noi știm că Universul e o creație a lui Dumnezeu, știm că ideea de bine, adevăr și frumos rezidă în creaturile Domnului.

Panteismul e o rămășiță a filosofiei păgâne; păgânii obișnuiau ca să zeifice natura; ei n'au cunoscut pe Dumnezeu, decât în raport cu fenomenele naturii; materiei i-s'a dat un rol principal. Materia unii o cred existând din eternitate; noi vedem, însă, că tot ceace-i azi pe pământ, e alcătuit în timp și e trecător, ceace e azi mâine dispare, numai Dumnezeu există din eternitate, toate celelalte sunt schimbătoare.

Lumea e alcătuită din o infinitate de particule, pe cari Dumnezeu le a orânduit după planul Său divin. Panteismul nimicește teoria creațiunii, libertatea și virtuțile umane, de ceace trebuie combătut.

Pentru cei dela episcopia g. c. din Lugoj

— Dacă nu discutați, de ce vânați? —

de pr. Al Sinitean, Sălciva

Rândurile de față nu le-am fi scris, dacă n'am fi celit în No. 18/1938 al organului „Biserica și Școala“ reproducerea articolului, de discriminare în chestia unită dela Pecica, al organului episcopiei unite din Lugoj.

Fără a ne face plăcere discuțiile confesionale, nu ne putem dispensa de a arăta, întrucât unele afirmațiuni din articolul menționat corespund cu adevărul, și să vedem dacă nu e cazul să le cerem trațiilor uniți, ca pacea confesională, care mai nou la ei domiciliază în vârfuri de penițe, s'o găzduiască în inimile lor.

Suntem foarte pesimiști în ceace privește această d n urmă dorință a noastră. În orice caz socotim,

*) Th. Moreaux: Pour comprendre la philosophie, Paris 1928, pag. 217.

că nu vom fi prea pretențioși, dacă vom cere fraților uniți să ne trateze cu mai multă sinceritate.

Cazul dela Pecica nu-l cunoaștem, deaceia nici nu-l discutăm. Vom arăta, însă, cum operează „neprihăniții dela Lugoj” în altă parte a eparhiei noastre, la Pojoga.

În comuna *Pojoga*, jud. Severin, există o mână de uniți, trecuți dela ortodoxie înainte cu 15 ani, în frunte cu fostul preot ort. Iuliu Olariu. Acesta, din motive de indisciplină¹⁾, s'a aruncat în brațele aceluia, cari — deși mor după pacea confesională, vorba directorului nostru — l-au primit cu multă căldură. După o activitate de doisprezece ani, în care timp au fost pescuite în total vreo 30 suflete (n'o trecut toată valea Mureșului, cum s'a crezut la început!), pr. Olariu a fost nevoit să plece într'o parohie recunoscută de Stat.

De atunci „fiii Romei” au rămas sub administrarea trimișilor episcopiei Lugojului, cari în tot timpul activității lor, s'au afirmat — trebuie s'o recunoaștem — ca foarte îndemânați în semănarea de vrajbă între trași. Aici în Pojoga — insulă de uniație — statul major al Lugojului a mobilizat tot efectivul clerical al episcopiei, care, prin toate mijloacele lucrează la rupearea frontului ortodoxismului. Iar ca „pupăză pe colac” vine acum redacția Sionului și scrie: „Episcopia din Lugoj nu a căutat și nu caută să vâneze pe credincioșii altor culle”.

Vom arăta imediat, cu probe, pe cari nu va avea curajul să le desmințescă nimeni: care este adevărul gol-goluf.

Mai întâiu: Uniții organizează așa numitele „*misiuni*”. În vederea unei cât mai mari reușite, așișează și distribuite printre creștini — indiferent cărui cult aparțin — un fel de invitațiuni (noi le zicem manifeste), ca în plină propagandă electorală. Nu este greu de aflat obiectivul, pe care-l urmăresc aceste misiuni febrile, cu atâta risipă de publicitate.

Cei cari nu uită să se laude, că aparțin unui cult mai bine disciplinat, de ce primesc și menajează pe toți transfugii altor culle, pe cei certăși cu disciplina și ordinea socială, dacă nu din setea de a avea aderenți cât de mulți? Amintesc cazul *familiei Nistor* din Pojoga, trecută la unieție, pentru că biserica aceea, căreia îi aparținea, n'a lăsat ca familia respectivă să folosească o parcelă de pământ al bisericii, asupra căruia aceea familie își exercita de câțiva ani dreptul de proprietate „sui generis”.

Uniții „iubitori de pace” *intră cu forța în cimitirul ortodox — nu comunal!* — din Pojoga și fac înmormântări, chiar și după ce Consiliul comunal din Pojoga le cedează un teren de pământ, spre a le servi de cimitir. (Cazul femeii *Silvia Dragomir*)²⁾

Un preot profesor unit din Deva, se încapățânează să clasifice doi elevi din Pojoga, botezați la uniți, ai căror părinți au făcut deja de mult forme legale de trecere la Biserica noastră (cazul *M. Dehelean, T. Ilie*)³⁾ Ce ar fi dacă preotul — profesor s'ar mai împrieteni cu legea Cultelor și cu gândul, că înainte de a fi clasificați pe flanc cu nota zece, elevii mai tre-

bule și catehizați, măcar odată de două ori pe an? Tot acest profesor interzice elevilor unieși dela Pojoga să ia parte la slujbele, cari se fac în biserica ortodoxă din aceea localitate, în zilele de sărbători naționale, sub cuvânt că se instrăinează de biserica Romei (de neamul românesc nu-i vină dacă se instrăinează? întrebăm noi).

Dar să vedem cum lucrează uniții Lugojului — cei cărora le repugnă discuțiile confesionale — și afară de comuna Pojoga. *Un preot din Lugoj*, căruia îi place să-și zică nepot de episcop, în trecere spre Pojoga o oprește trăsura sa pe la unele porți creștine din altă comună, la Sălciva — comună situată în imediata vecinătate de Pojoga — și distribuie *Invitațiuni de participare la „misiunile” din Pojoga*. Dat fiind, că aici, în Sălciva, se pune problema edificării unui nou locaș în închinăciune, care cere însemnate jertfe materiale din partea credincioșilor, tot acest „nepot” a lansat ispita că, dacă se vor găsi 30 familii ortodoxe hotărâte să treacă la uniți, episcopia Lugojului le va edifica biserică, pe spesele ei proprii.

Nepot de episcop! nu Ți se pare că-ți este lipsită de demnitate atitudinea de a da târcoale după aderenți într'o parohie unde n'ai un singur suflet unit și unde, cu apucături iesuite, vrei să fulburi pacea sufletească a unor oameni pașnici, cari nu Ți-au greșit decât cu atât, că au rămas credincioși Bisericii lor străbune?!

Cei pe cari i-ai chemat, rămân și, mai bucuros, se închină în mica lor bisericuță de lemn, decât între zidurile pompoase ridicate pe arginții vânzării?!

Și acum o întrebare pentru „Sionul românesc” din Lugoj: *Dacă într'adevăr nu doriți „discuții confesionale”, de ce organizați vânzătoare de suflete printre rândurile credincioșilor Bisericii noastre?*

Faceți cu noi războiu în toată regula, și pretindeți să nu vă dăm nici măcar de gol și mai puțin să ne apărăm, demascându-vă? Doriți pace? Dar atunci temperați-vă zelul trimișilor D Voastre pela Pojoga și prin alte părți, fiindcă îndrăzneala lor trece, de multe ori, dincolo de orice limită. Și veți provoca retorsiuni bine meritate.

Sălciva, la 9 Mai 1938.

Despre ce să predicăm?

2 Iunie. Înălțarea Domnului. Înălțarea Domnului la ceriu de pe muntele Eleonului, are o însemnătate sporită, pentru viața noastră, în urma evenimentelor din viața Lui, petrecute pe acest munte.

Azi a arătat Mântuitorul cea mai clasică pildă de smerenle, când plinind proorociriile ce erau pentru Dânsul, a șezut pe mântul asinei ca să între în Ierusalim, în chipul fiului lui David.

Pildă ne-a dat nouă prin aceasta, ca precum El, și noi să disprețuim strălucirea lumească, adevărata strălucire trebuind să fie înlăuntrul nostru, în sufletul și inima noastră. Smerenia și blândețea sunt adevăratele podoabe pentru ceice urmează lui Iisus.

Pe Eleon s'a întâmpiat pentru singura dată, că Domnul a plâns pentru Ierusalim, prevăzând nimicirea acestei cetăți, pentru necredința și împietrirea inimii ei. (Luca 19⁴¹⁻⁴²) Oare safele și orașele noastre, nu poartă în sine pricina cari să stârnească întristare și

¹⁾ Avea un disciplinar, la noi, pe vremea aceea.

Redacția.

²⁾ Părinte autor! Fă și un raport amănunțit, la Consiliul eparhial pe care încă-l rugăm să examineze situația și să ia demersuri de apărare.

Redacția.

³⁾ Așteptăm raport și în aceasta cauză, trimis aici, pentru a-l da la destinație.

Redacția.

lacrimi pentru ele? Putem noi să ne mândrim cu căruțenja vieții creștinești a acestora, în zilele noastre?

Tot aci pe Eleon a avut loc, convorbirea Domnului cu ucenicii săi, referitor la sfârșitul lumii și a doua venire a Sa, dându-le sfaturi și îndemnuri, cum trebuie să se poarte aceia, cari vor să întâmpine pe Mire cu candelile aprinse și să între cu El la nuntă. Pildă ne-a dat și aci, ca și noi în sfătuirile noastre, să abandonăm deșertăciunea lumească, ocupându-ne mai ales cu sfaturi bune și mântuitoare de suflet.

Aci s'a rugat Domnul ultima oră, cu sudori de sânge, biruind ispitele din afară și lupta lăuntrică. În rugăciune deci, trebuie să căutăm mângâiere și ușurare și noi, în clipele de necazuri și ispite ale vieții.

În sfârșit, de aci de pe Eleon s'a înălțat Domnul la ceriuri, mergând să gătească loc pentru ceice îi urmează Lui. Să ne depărtăm din vreme deci, de ce'e pământești și să ne ridicăm cu mintea și inima la cele de sus, căci acolo este casa noastră cea de veci.

5. Iunie. Dumineca Sfinților Părinți dela Nicea. Biserica noastră dreptmăritoare face pomenirea acestora, pentru biruința dreptei credinți asupra lui Arie și pentru a ne atrage luarea aminte asupra celor rătăciți, cari azi (ca și odinioară Arie, caulă să sdruncine credința fiilor săi dreptcredincioși).

Viața vecinică este cunoștința adevăratului Dumnezeu (Ioan 17₁₋₁₃). Credința noastră despre Dumnezeu, pe care o avem în inimă și o mărturisim cu gura, se află cuprinsă în „Simbolul credinții“.

Pentru a cunoaște, că credința noastră despre Dumnezeire așa cum au arătat Sfinții Părinți, nu este deșartă, cum susținea Arie, ci adevărată, n'avem decât să cercetăm Scripturile, mărghinindu-ne în duminica de azi să arătăm că Iisus Hristos este Dumnezeu adevărat, de o ființă și putere cu Tatăl.

Dela căderea lui Adam în păcat și până la venirea în trup a Fiului, Dumnezeu toate le-a întocmit așa, ca oamenii să cunoască când va veni, că el este însuș chipul Tatălui și Dumnezeu adevărat. Lui Adam ia promis că va trimite în lume un răscumpărător care va sdrobi capul șarpelui.

Din timp în timp a trimis Dumnezeu pe aleșii săi. — profesii — să spună lumii, cine și cum va fi acel care are să vină. (Isaia 7₁₄) Mai mult chiar, avem mărturia venită din ceriuri, care ne mărturisește despre Dumnezeirea celui ce va veni. (Luca 1₃₅).

Toate acestea sunt iarăși, întărite prin mărturia Tatălui însuș, la Botezul lui Iisus, (Mat. 3₁₇) mărturie repetată pe muntele Taborului (Mat. 17₅).

Avem apoi și mărturiile Apostolilor în privința aceasta (Ioan 1₄₉, Mat. 16₁₆) cari recunosc pe Iisus a fi fiul lui Dumnezeu și chiar mărturia lui Iisus, făcută prin cuvintele adresate orbului din naștere pe care la vindecat (Ioan 9₃₅). Dar Iisus n'a fost numai fiul lui Dumnezeu, ci și Dumnezeu adevărat, de o ființă cu Tatăl, fără de început și fără de sfârșit. (Ioan 10₃₀₋₃₈, 14₉).

Omenirea Lui a fost în timp, vremelnică, dumnezeirea vecinică. (Ioan 8₅₈, 17₅, 1₃, Colos. 1₁₆₋₁₇). Că este de o fire și de o ființă cu Tatăl, o cunoaștem din cuvintele pe cari însuș le-a rostit în Evanghelia de azi (Ioan 17₁₀) Iar apostolul învață la Colos. 2₉₋₁₀, că în Hristos locuște toată deplinătatea Dumnezeirii. Iată dar, dovezile indiscutabile despre dreapta întocmire făcută de sfinții Părinți, privitor la ceace noi să credem; că adevărat Iisus Hristos este Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut iar nu făcut, de o ființă cu Tatăl, prin carele toate sau făcut.

Să ne ferim, prin urmare, de acei rătăciți, cari necunoscând scripturile și puterea lui Dumnezeu, ai-doma lui Arie, caulă să fulbure dreapta credință și să le spunem unora ca aceștia, că însuși Hristos Domnul ne-a îndrumat la mărturia scripturilor, iar acelea sunt scrise ca să credem că Iisus este Hristos fiul lui Dumnezeu și crezând să avem viață întru numele Lui.

Cronici

„Problema unirii bisericilor“ e titlul unui studiu (de 22 pag.) al părintelui Simeon Mihnevici, publicat în buna revistă „Misionarul“ (No. 1—2) dela Chișinău. Autorul ne dă o seamă de informații și considerații, cu titlu de lămurire a problemei. Suntem de perfect acord, că problema aceasta intră d'a dreptul în raza necesităților de prestigiu și de afirmare a Creștinismului. Pagubă, însă, că vremea realizării se pare a fi prea îndepărtată, — sub perspectiva ochiului omenească, — într'o chestie, pe care însă Pronia divină o poate promova pe d'asupra patimilor omenești! Noi, Românii avem o mare mângâiere de a ne ști, prin Biserica noastră ortodoxă, puși în cauză, cum s'ar spune, ca factor mijlocitor între Anglicanism și Ortodoxie, în sensul primirii dogmei ortodoxe din partea Bisericii anglicane.

Regretabil că, din pricina exclusivismului pontifical Roman — în spirit teocratic și centralizant, relevat și de autorul nostru — suntem în imposibilitate de a nădăjdui o unire religioasă, nici măcar între Români deocamdată!. Cât prestigiu și forță nu ni-ar da, Bisericii ortodoxe române, o asemenea împăcare, religioasă românească mai întâi, în vederea operei *unirei celei mari, bisericesti*, în vederea căreia apropierea — prin noi — a Anglicanilor de Ortodoxie, poate însemna un capitol inițial..

Cu două suflete? Întrebarea aceasta se impune dela sine, după ce, frunzărind colecția „Unirei“ dela Blaj, dăm în ea de un imprimat galben, purtând, d'asupra indicația de tipar, subliniată, „Supliment la ziarul „Unirea“ din 2 Aprilie 1938“. E vorba de un „aviz în cauza participării la Congresul euharistic XXXIV“, care se va ține în Budapesta, începând din 22 Mai. Avizul pornește din oficina Biroul de voiaj „Europa“, din Lugoj. În aviz se spune textual: „Deoarece, din *propria* (sic!) inițiativă, mulți dintre *catolicii români* doresc să ia parte la al XXXIV-lea.“ etc. Deci, esențială e nota catolică. Iar mai jos, în aviz se spune: „preoții *români* (observați, vă rog, primatul ideii *naționale!*), uniți se vor anunța și separat la Rev. preposit Dr. Nicolae Brinzeu, comunicând în care zile doresc să servească la biserica rezervată Românilor“ (cu R. mare).

Deci, evident, „Unirea“ și Blajul, și Lugojul cu prepositul împreună, sunt de acord, pentru participare, la congresul mondial ce se va ține în capitala Ungariei, în anul milenar — din adins ales din motive de antirevisionism — dela moartea lui Ștefan I. regele Ungariei. (Las', că noi l-am constatat a fi și patron al unei biserici uniete din Maramurăș sub episcopul Gherlei de atunci!..)

Și apoi oamenii ăștia — când *catolici* români, când *români-sadea*, cu pecete unită însă, — mai știu ei, oare, ce sunt în realitate? Noi li-am spus pe nume: *ibrizi*. (La Lugoj erau un avocat, g. catolic el însuși, Dr. Isidor Pop, și le zicea: lilieci.)

Da, da: *catolici* români, la Budapesta, când e vorba de cele ale sufletului lor „catolic”; și *români* uniți, când e vorba de pungile de umplut din vistera de Stat dela București.

Când, oare, vă veți lămuri situația sufletească și — genul? Definitiv: încoaci, ori — încolo măcar!

Cronici mărunte.

De P. F.

Rusia. În 1937, în urma votării Constituției s'au înaintat 15.000 de cereri pentru obținerea autorizației de a fonda comunități religioase. Ele trebuiau să fie înaintate G. P. U.-lui. Pentru fieștecare cerere se cerea cel puțin 20 de iscălituri; deci, minimul, în acest caz 300.000 de persoane au fost obligate să-și expule pe față credința. Cererile au fost refuzate, 28 de mii de comunități sunt lipsite de preoți.

Conducerea comunistă a decis, ca să dea în mâinile Societății celor fără Dumnezeu pe cei 200.000 copii abandonaji spre a-i crește în spiritul ateist. Instrucțiunea antireligioasă este obligatoare pentru copii, începând dela vârsta de 6 ani.

Academia nobililor eclesiastici. Instituție înființată la 1701 de papa Clement al XI-lea, cu scopul de a se educa în ea tinerii nobili, cari voiau să intre în serviciul bisericii. Este închisă între 1764—1775 când se reorganizează de papa Piu al VI-lea și în 1850 se organizează în mod definitiv. Dintre absolvenții acestei Academii se recrutează corpul diplomatic al Statului Vatican. Azi are 25 elevi. Aceștia aspiră să fie membrii unui corp diplomatic, dar nu preoți.

Trei sfinți în plus. La 17 Martie (paștile catolice) papa a mai canonizat trei sfinți. Iată-i cine sunt: Andrei Bobola (iezuist polonez), Giovanni Leonard, călugăr italian, fondatorul congragației clerului mirean (catolic) „*Mama Lui Dumnezeu*”, și Salvator da Horta, călugăr spaniol franciscan. Toți trei au trăit în secolul 17-lea.

Intrebări și mici răspunsuri

12. Când într'un cimitir plin se sapă o groapă nouă și se dă de osăminte omenești, ce este de făcut cu acestea? Unii le stropesc cu vin, dela paosul casei mortului ce urmează a se îngropa. Bine se face așa?

(Pr. I. Sch.)

Răspuns: Intâi de toate, preotul să aibă prevederea ca, atunci când un cimitir este „plin”, să îngrijească de câștigarea altui teren necesar, de cimitir. Dacă aceasta nu s'a făcut, și, astfel se dă de osăminte omenești, nu știm să fie prescris nicăiri: ce să li se facă; deci săpătorii gropii să le rezerve loc, în aceeași groapă, iar preotul îngropător n'are de ce să le stropescă cu vin. Tot așa, după cum nu înțelegem obiceiul din alte părți, de a exhuma morții la șapte ani, și de a spăla „oasele” cu vin, după cum auzim.

Cine știe altmintea, lămurească-ne. Coloanele noastre îi stau la dispoziție.

În legătură cu exhumările se găsește ceva în capitolele (glavele) 37, 40 și 138 din Pravila Târgovișteană.

Comunicat

Ministerul Cultelor și Artelor, cu adresa Nr. 19726/1938
Ne comunică următoarele:

„Fiind sesizați de către Comisiunea Monumentelor Istoric, prin adresa Nr. 719/1938, avem onoare a Vă ruga să binevoiti a dispune să se pună în vedere tuturor parohiilor din cuprinsul acelei eparhii, să ia măsurile necesare, ca mormintele din jurul bisericilor să se îndepărteze la distanță de 5 metri de biserică”.

Ceeace aducem la cunoștința Onor. Preoților și corporațiilor parohiale spre conformare.

Arad, la 11 Maiu 1938.

ss. † Andrei

Episcop

ss. M. Păcățian
cons. ref. ep.

No. 4465/1938.

Concurs

În urma deciziei arhieresti No. 4465/1938 devenind vacantă parohia *Comeat* cu filiile ei, — pentru îndeplinirea acestei parohii se publică concurs din oficiu cu termen de 30 de zile dela prima apariție în organul oficial „Biserica și Școala”.

Conform concursului publicat în „Biserica și Școala” Nr. 48 din 29 Noembrie 1931, venitele împreunate cu această parohie sunt:

1. Casă parohială cu intravilan.
2. Una sesiune parohială de 32 jughere.
3. Stolele și birul legal.
4. Intregirea dela Stat.

Cel ce va fi instituit va suporta toate impozitele, va catehiza elevii dela școala primară din parohie și filiile Bogda și Sintar a căror enoriași sunt obligați a pune la dispoziția preotului catihet căraușie pentru deplasare la orele de religie.

Reflectanții cu considerare și la comunicatul Nr. 2334/1938, publicat în „Biserica și Școala” Nr. 14 din 3 Aprilie a. c. vor cere învoirea prealabilă a Prea Sf. Sale Episcopului Eparhial Andrei pentru a putea concura; iar cererea de concurs împreună cu toate actele o vor înainta Consiliului eparhial Arad și vor cere aprobarea protopopului pentru a se putea prezenta în parohie înaintea alegătorilor pentru a cânta respectiv a oficia serviciul religios și a cuvânta.

Arad, în 18 Maiu 1938.

† Andrei

Episcop

Mihai Păcățian
consilier referent

Publicație de licitație

Consiliul parohial ort. român din *Arad-Grădiște* anunță licitație publică pe ziua de 5 Iunie, după sfârșitul sf. Liturghii, pentru tenculala interioară, construirea și așezarea fierului la ferești pentru biserică din Arad-Grădiște. Devizul se poate vedea la Gficiul parohial în fiecare zi. Concurenții vor prezenta brevetul industrial. Cheltuelile de deplasare privesc pe anteprenor. Consiliul parohial își rezervă dreptul de a da lucrarea aceluia, în care are mai mare încredere. În caz că la licitații nu se vor prezentanta concurenți, Consiliul parohial va încredința lucrările anteprenorului constructor pe bază de calcul unitar.

Consiliul parohial.

CENZURAT